

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2016. gada 7. jūnijā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Kaspars Balodis un Sanita Osipova,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 72/2016),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Saeimas vēlēšanu likuma 3. pantu, 8. panta pirmajā daļā ietvertos vārdus „Rīgas vēlēšanu apgabala”, kā arī 44. panta pirmajā daļā ietvertos vārdus „Rīgas vēlēšanu apgabala” (turpmāk kopā – apstrīdētās normas) par neatbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) ievada vārdiem „brīvi vēlētā Satversmes sapulcē” un Satversmes 101. pantam.

2. Saeimas vēlēšanu likuma 3. pants nosaka: „Personai ir tiesības vēlēt jebkurā vēlēšanu apgabalā”.

Savukārt šā likuma 8. panta pirmā daļa noteic, ka Centrālā vēlēšanu komisija nosaka katrā vēlēšanu apgabalā ievēlējamo deputātu skaitu proporcionāli vēlēšanu apgabala vēlētāju skaitam, kuru konstatē atbilstoši Iedzīvotāju reģistra datiem četrus mēnešus pirms vēlēšanu dienas, bet, ja Saeimas vēlēšanas notiek Satversmes 48. pantā paredzētajā gadījumā, – vēlēšanu izsludināšanas dienā. Ārvalstīs dzīvojošo vēlētāju skaits pieskaitāms Rīgas vēlēšanu apgabala vēlētāju skaitam.

Saeimas vēlēšanu likuma 44. panta pirmā daļa noteic: „Vēlētāji, kas balso ārvalstīs vai uz kuģiem izveidotajos vēlēšanu iecirkņos, saņem Rīgas vēlēšanu apgabalā pieteikto kandidātu sarakstu vēlēšanu zīmes, un viņu balsis pieskaita Rīgas vēlēšanu apgabalā nodotajām balsīm”.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemta pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. – 19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Tādējādi Pieteikuma iesniedzēja prasījums izvērtēt likuma normas atbilstību Satversmei ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskārums gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Satversmes tiesas likums noteic, ka personas pieteikums Satversmes tiesai ir atzīstams par konstitucionālo sūdzību un lieta ierosināma tad, ja tas atbilst prasībām, kas noteiktas šā likuma 18. un 19.² pantā.

6.1. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka „konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai”. Savukārt šā panta sestās daļas 1. punkts prasa pamatot apgalvojumu, ka ir aizskartas tieši pieteikuma iesniedzējam Satversmē noteiktās pamattiesības. Minētā tiesību norma ir skatāma kopsakarā ar Satversmes tiesas likuma

18. panta pirmās daļas 4. punktu, atbilstoši kuram pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums.

Satversmes tiesa ir secinājusi, ka jēdziens „aizskar” ietverts likumā ar mērķi norobežot konstitucionālo sūdzību no sūdzības vispārības labā. Tas prasa, lai pastāvētu pamatota iespējamība, ka apstrīdētā norma aizskar pieteikuma iesniedzēju (*sk. Satversmes tiesas 2002. gada 22. februāra sprieduma lietā Nr. 2001-06-03 secinājumu daļas 2.4. punktu*). Personas pamattiesību aizskārums Satversmes tiesas likuma izpratnē ir saprotams tādējādi, ka apstrīdētā norma rada nelabvēlīgas sekas tieši pieteikuma iesniedzējam (*sk. Satversmes tiesas 2002. gada 11. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2002-07-01 3. punktu*).

Lai nošķirtu gadījumus, kad persona konstitucionālo sūdzību iesniedz nolūkā aizstāvēt savas tiesības, no gadījumiem, kad persona to dara vispārības labā, nepietiek ar konstatāciju, ka persona pieder pie grupas, uz kuru tiesību norma attiecas. Personai ir jāsniedz ticams pamatojums tam, ka tiesību normas izraisītās nelabvēlīgās sekas rada viņai pamattiesību aizskārums (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 22.1. punktu*).

6.2. Pieteikumā norādīts, ka ārvalstīs dzīvojošo vēlētāju skaits nebūtu pieskaitāms Rīgas vēlēšanu apgabala vēlētāju skaitam. Proti, Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka, nosakot deputātu skaitu un aprēķinot vēlēšanu rezultātus, ārvalstīs esošo balsstiesīgo nodotās vēlēšanu zīmes būtu jādaļa atbilstoši viņu deklarētajai dzīvesvietai pirms aizbraukšanas no Latvijas vai pamatojoties uz īpašuma piederību.

Pieteikumā ir ietverti vispārīgi apsvērumi par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmei. Tomēr pieteikumā nav ietverts juridiskais pamatojums tam, kādā veidā apstrīdētās normas rada tieši Pieteikuma iesniedzējam Satversmē noteikto pamattiesību aizskārums vai izraisa viņam citas nelabvēlīgas tiesiskas sekas. Pieteikumā norādītais apstāklis, ka Pieteikuma iesniedzējs ir Rīgas iedzīvotājs, nav uzskatāms par Pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskārums juridisko pamatojumu. Tādējādi konkrētajā gadījumā persona ir vērsusies Satversmes tiesā nevis savu pamattiesību aizskārums gadījumā, bet gan ar sūdzību vispārības labā (*actio popularis*).

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta un 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 72/2016).

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 1. kolēģijas priekšsēdētājs

A. Laviņš